

Ifjúságkutatás ifjú szemmel - Kultúrafogyasztás a Waldorfos diákok körében

Írta: Talló Emma

Számomra néha a részletek izgalmasabbak, mint egészben, kicsit feljebből látni egy témát, ezért az érdekességek kiemelésével próbálom szemléltetni annak a(z amatőr) kutatásomnak az eredményeit, amit az elmúlt pár hónapban végeztem egy saját szerkesztésű kérdőívvel a 17 éves, Magyarországon élő, Waldorf iskolában tanuló diákok körében a kultúrafogyasztásukról, a kulturális lehetőségeikről és szokásaikról (és a beérkezett válaszok elemzését kiegészítő, a kíváncsiságomat nagyrészt kielégítő szakirodalommal).

Nagyjából 10 évvel ezelőtt megragadt bennem ez a vers, amiről most úgy gondolom, hogy számomra fedti a szociológia értelmét:

Ingrid Sjöstrand: Van hozzá közöd?

Van hozzá közöd,

mit csinálok?

És hogy mit gondolok?

Van hozzá közöm

mit csinálsz?

És hogy mit gondolsz?

Van közünk egymáshoz?

Hozzám, hozzád, mindenkire,

aki véletlenül éppen itt él

épp most,

és akitől függ,

hogy mi lesz a világból?

Van közünk egymáshoz?

Talán igen.

Fordította: Tótfalusi István

Volt egy pont, amikor megálltam és elgondolkodtam, hogy írom azt a sok szakszót, fogalmat, értelmezek különböző elméleteket: a szavak, a szavak, a szavak, amik egyre bonyolultabb gondolatmenetekre vezetnek rá, és egyszerűen eltévedtem a sűrűjében. **Miért kutatja a társadalomban történő különböző folyamatokat az ember és épít rá egy egész tudományágat, könyveket, iskolákat, munkahelyet?** Talán azért, hogy megértse és empatikusabbá válhasson, hogy jobban együtt tudjon működni másokkal. És talán a megfogalmazás által jut hozzá a megértéshez.

A szociológiához pedig szorosan kapcsolódik a **kultúra**, mert az egyik fő fűszere és mozgatórugója nem csak az ember, az egyén életének, de társadalomszervező ereje is van.

De mi a kultúra? Több értekezés épül arra, hogy definiálni próbálja, de nincs egy egységesen elfogadott meghatározás, mert mindenkinek kicsit mást jelent. Talán azért, mert például Michael Spence a kulturális szféra feladatának annak a kielégítését tartja, ami minden emberben egyedi, a belső intuíciók.

A kérdőívemre érkezett válaszok közül szeretnék párat idézni:

A **kultúrafogyasztás** alatt pedig a kultúra, a kulturális 'termékek' befogadását, azok iránti érdeklődést értjük, a fogyasztói társadalom részeként kezelve a kultúrát.

A vidékfejlesztéstől az értékrendek közti különbségekig tapogatóztam, majd megálltam annál a kérdésnél, hogy **hogyan befolyásolja egy magyar fiatal életét, azon belül a kultúrafogyasztását az, ahova születik, tehát a település és a család anyagi helyzetének hatása és szerepe.**

Végül a magyarországi 11-edikes, tehát 17 év körüli Waldorf iskolában tanuló fiatalok kultúrafogyasztási szokásait és lehetőségeit próbáltam felmérni országszerte kérdőíves

„Nekem a lételemem a kultúra”

„Művelődés, ismeretszerzés, szórakozás minőségi módon.”

„Számomra a kultúra a gyökereket jelenti, a hagyományokat, másrészt pedig a művészetet, színházat, történeteket, melyek az emberekről mesélnek, arról, hogy milyenek is vagyunk valójában.”

„Szerintem a kultúra az adott tényező (pl. nép) körül épül fel. Van egy alapja a kultúrának, amire épülnek az újdonságok és változások, de nem változik meg az eredete.”

módszerrel, mert ilyen téren Pavluska Valéria alapján az iskolázottság és az életkor a fő (szocio-demográfiai) befolyásoló tényező és arra gondoltam, hogyha az ilyesmi különbségeket megpróbálom csökkenteni, akkor jobban kijön a település és az anyagi háttér hatása.

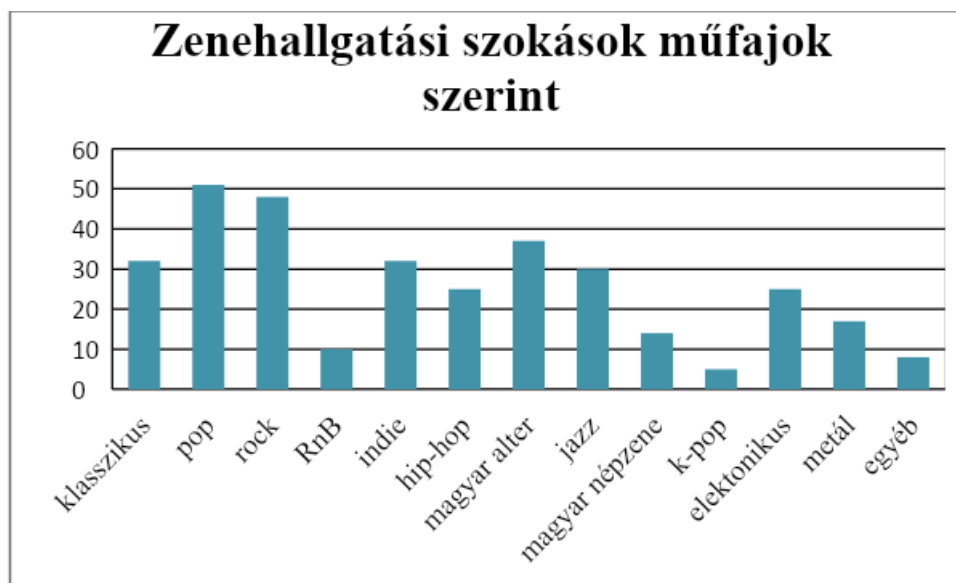
Leginkább Budapest és az agglomeráció iskoláiból és Szegedről kaptam válaszokat, a hipotézisemet ezáltal viszont nem tudom egyértelműen sem cáfolni, sem alátámasztani, mert Szeged infrastrukturálisan sem különbözik sokban Budapesttől, például villamos mindkét helyen működik, de ha a témához kapcsolódóan nézzük, magaskulturális (például színház, komoly zenei koncertek) lehetőségek is megtalálhatóak mindkét helyen.

A lakóhely, a település hatása nem jött ki igazán, és a pénz szerepe is csak részben, ezért inkább összegeztem a válaszokat. Viszont az összegzett válaszokból sem általánosíthatunk az egész magyarországi tizenegyedikes Waldorfos közeg kultúrafogyasztási szokásaira, mert nincs válaszuk például az ország nyugati részéről (Szombathely).

Az összegzett válaszok nagy részét viszont összehasonlítottam a 2020-as Magyar Ifjúságkutatással. **A kulturális tevékenységek gyakoriságát tekintve nincsen nagy eltérés a Magyar Fiatalok 2020 című ifjúságkutatással összevetve,** ha azt vesszük figyelembe, hogy milyen időközönként jellemző az adott elfoglaltság, **ám abban nagy különbség vélhető fel, hogy arányaiban egyáltalán hányan végzik.** Az általánosban a „(szinte) soha” válaszlehetőséget százalékokban kifejezve jellemzően többen választották, mint az általam végzettben. Ebből azt a következtetést vonom le, hogy **a válaszadóim nagyobb része aktívabb kultúrafogyasztó,** többen mutatnak érdeklődést ilyesmi foglalatosságok iránt. Például az általam vizsgált csoport ötöde nem szokott múzeumba járni, a többiek igen, de a másik kutatásban pont fordítva jött ki, az ötöde látogat csak kiállításokat és a többiek nem.

Fontosnak tartom még azt is megemlíteni, hogy a válaszadóimhoz leginkább a social media-s felületeken keresztül jutnak el a kulturális újdonságok, viszont a szülők és a barátok hatása bír számukra a legnagyobb példaértékkel, ha kultúrafogyasztásról van szó.

A másik megállapításom pedig az volt, ami talán nem is okoz akkora meglepetést, hogy kultúrafogyasztási szokásaikat tekintve a válaszadóim **mindenevőknek** mondhatók. Ez leginkább a zenehallgatási szokásaikkal szemléltethető:

(Forrás: Saját szerkesztés)

A zenehallgatási szokásaikat elemezve a pop és rock a legkiemelkedőbb, de a klasszikusat, a jazzt és a magyar altert is sokan választották, körülbelül kétharmad annyian, mint a pop-ot. Az egyebek között megjelenik a világzene is. Tehát nem sorolható a válaszadók csoportja sem külön az elit, sem külön a tömegkultúrába már a zenehallgatási szokásaikat tekintve (sem).

A Waldorf iskolák szerves része az iskolai színdarabok készítése, festés órák, zeneórák, az ilyen típusú iskolába járó diákok életébe akaratlanul is beszivárog a tömegkultúrán kívül a magas vagy elit kultúra is. A tömegkultúrán vagy populáris kultúrán azt értem, amit a „tömegek” fogyasztanak, amit a nép túlnyomó része. Ide tartozik például a pop zene. A magas vagy elit kultúrába pedig a színházat, komoly és jazz zenét szokták sorolni.

Elgondolkodtam rajta, hogy miért állít fel ebben is egy rangsort, egy létrát az ember, mint a társadalomban.

„Minden ember, bármik legyenek is egyéni sajátosságai, az emberiség tagja, a teljes emberiségé- mindenki egyenlően ember.”¹

A kultúra tekintetében is azt gondolom, hogy nem az a fontos, hogy besoroljuk, hogy ki 'elit' vagy ki 'tömeg' kultúrafogyasztó.

„Nem az az elsődleges cél, hogy a kultúra terjedjen, hanem hogy éljen (s amikor él, akkor terjed is).”²

¹ Michael Spence: A kapitalizmus után, Tovább a szabadság, egyenlőség, testvériség társadalma felé, 2012, 75. oldal

² Antalóczy Tímea, Füstös László, Hankiss Elemér (MTA Politikai Tudományok Intézete): Jelentés a magyar kultúra állapotáról- Átfogó körkép, 2009.

A kutatáshoz készített kérdőív:
https://docs.google.com/forms/d/1TO_-OrVO8SdYvuJMXDJ70bOU9-zKbtNRL6JDD8CQA8E/edit